

PENNINGKUNDE

Hoe wordt men penning- en medailleverzamelaar ?

Aan de basis van het verzamelen van medailles ligt een liefde voor de Numismatiek of het Muntverzamelen.

Heel wat van de verzamelaars hebben na enkele jaren niet meer genoeg aan het louter verzamelen van munten op datum of volgens catalogus.

Het verschil tussen ***munten*** en ***medailles*** is vrij eenvoudig :

munten zijn of waren een betaalmiddel, met of zonder waardevermelding ;

medailles daarentegen zijn nooit een betaalmiddel geweest maar werden altijd geslagen als herinnering aan een historische-, maatschappelijke- of sportieve gebeurtenis of prestatie.

Het verzamelen van medailles gaat dan ook meestal gepaard met een geschiedkundige interesse voor eigen stad of streek.

Penningen en medailles kan men onderverdelen in twee soorten :

draagpenningen

Deze medailles worden gedragen door personen of dienen om gehangen te worden aan een vlag of vaandel.

De ophanging komt voor in verschillende uitvoeringen : bol en ring, kroon en ring of ring en lint.

legpenningen

Er bestaat geen mogelijkheid om deze medailles te dragen. Ze worden geschonken in een schrijn of een doosje om zo tentoongesteld te worden.

Naast deze basisindeling kan men bij de medailles ook nog acht klassen onderscheiden :

1. Historiepenningen

Ze werden specifiek geslagen om een historische gebeurtenis te herdenken in de periode 1200-1700.

De gebruikte metalen waren koper of zilver en uitzonderlijk goud.

Voorbeeld : Historiepenning van 1604 geslagen bij de overgave van Oostende.

2. Historiemedailles

Ze verwijzen eveneens naar een regionale historische gebeurtenis en komen slechts voor in de periode 1700-1830.

De gebruikte metalen voor deze historiemedailles waren brons, verzilverd- en verguld brons, zilver en goud.

Voorbeeld : zilveren medaille voor het oprichten van de Oostendse Compagnie in 1722.

3. Mereau of Armenpenning

Ze werden speciaal geslagen voor de behoeftigen van de stad Oostende en dit in de periode tot 1860.

De behoeftigen konden met die armenpenningen aankopen doen in vastgestelde winkels.

De letter erop afgebeeld, kwam overeen met een bepaald produkt.

"A" voor aardappelen, appelen.

"B" voor brood, bier, boter

Andere letters kwamen eveneens voor.

Gebruikte metalen waren lood en koper.

4. Gildemedailles

Ze kregen een speciale afwerking, het ging steeds om een metalen plakketje in het midden omringd door een holle metalen omkransing.

Deze medailles werden vooral gebruikt tussen 1800 tot 1914 door Gilden en Verenigingen.

Ook sommige scholen gebruikten ze (tot 1900).

De gebruikte metalen waren koper en zilver.

Voorbeeld : zilveren medaille uitgegeven door de Vereniging Onafhankelijke Schichtblazers in 1880.

5. Maatschappijmedailles

Ze werden uitgegeven door Maatschappijen, Verenigingen en Kringen.

Ze werden geslagen voor vaandelinhuldigingen en allerlei andere feestelijkheden.

De gebruikte metalen zijn lood, brons, verzilverd en verguld brons, zilver, verguld zilver en goud.

Voorbeeld : een verguld bronzen medaille bij het behalen van de overwinningsbeker door V.G.O. in 1920.

6. Stadsmedailles

Uitgegeven door de stad ter beklemtoning van de herdenking van een bepaalde gebeurtenis.

Deze Stadsmedailles dragen altijd het wapenschild van Oostende op de rectozijde.

De gebruikte metalen zijn lood, brons, verzilverd en verguld brons, zilver, verguld zilver en goud.

Voorbeeld : verguldbronzen medaille uitgegeven ter gelegenheid van het muzieksfeest in 1898.

Het grootste gedeelte van die medailles zijn draagpenningen.

7. Overheidsmedailles

Ze worden geslagen in opdracht van de Belgische Staat naar aanleiding van feestelijkheden in overheidsdiensten.

Ze dragen het wapenschild van België op de rectozijde.

De gebruikte metalen zijn brons, verzilverd en verguld brons en zilver.

8. Sportmedailles

Ze worden vooral geslagen naar aanleiding van het behalen van een verdienstelijke overwinning in één of andere sporttak of voor de viering van geleverde prestaties op sportief vlak.

De gebruikte metalen zijn aluminium, koper, brons, verzilverd en verguld brons, zilver, verguld zilver en goud.

Voorbeeld : bronzen medaille geschonken door de vereniging Vrije Zwemmers in Oostende, voor het behalen van de titel in de categorie 200 m streek pupillen door M. REYNAERT in 1964.

Gouden medailles en penningen zijn zeldzaam in de klassen 1, 2, 5, en 8, voor Stadsmedailles komen ze uitzonderlijk wel voor.

De vormgeving van de medailles is niet aan een vast patroon gebonden ; ze komen voor in alle mogelijke vormen : rond, vierkant, driehoek, veelhoek en rechthoek.

Hoe verzamelt men medailles of penningen ?

Volgens de keuze van de verzamelaar kan men een onderverdeling maken in drie soorten :

- **per datum**

Alles wordt chronologisch verzameld. Dit kwam vroeger het meest voor ; later ging men echter ook andere thema's aansnijden.

- **per graveur of munthuis**

Eén of meer graveurs of munthuizen worden als indelingscriterium gekozen.

Voorbeelden :

DEVREESE, DUPON, STIENON en DISPERSYN (graveurs)

FONSON, FIBRU, HART en KRAFFT (munthuizen).

- **per thema**

Een bepaald thema of een geschiedkundige periode als verzamelcriterium.

Voorbeelden :

Het Beleg van Oostende, Auto's, het Belgisch Leger, Vaderlandslievende verenigingen, Concours Hippique, Gilden, James Ensor, Karnavalorden, Keignaertrippers, Loges, Muziekfestivals, Roeisport, Scholen, Voetbal, Zeilen, Uitstallingswedstrijden, Vaandelinhuldigingen, Vrije Zwemmers, Louise-Marie d'Orleans, Stadsmedailles, Havenwerken en Zeevisserij.

Nuttige tips voor beginners

- ◆ Voor iedere verzamelaar of beginverzamelaar is de literatuur even onmisbaar als de medailles zelf.
- ◆ Het verzamelen van medailles is een bundeling van diverse historische en maatschappelijke gebeurtenissen.
Daarenboven vertelt iedere medaille iets over de lokale geschiedenis van Oostende.

Medailles en geschiedenis zijn dus onverbrekkelijk met elkaar verbonden. Ze gaan hand in hand.

- ◆ Documentatie is altijd te vinden in de stedelijke plaatselijke openbare bibliotheek in Oostende.
- ◆ Een beginneling kan voor inlichtingen altijd terecht bij een gevorderde verzamelaar. Vragen staat vrij en is nuttig voor iedereen.

Tentoonstellingen van medailles bieden de gelegenheid om een overzicht te krijgen van de numismatiek, die zich eventueel in eigen verzameling bevindt of waarvan men zelf niets bezit.

Een overzicht van tentoonstellingen van Oostendse medailles :

- EX-ONDEROFFICIEREN BELGISCH LEGER - SECTIE OOSTENDE
Zaal El-Mar 22-25 mei 1987
- VAANDELHULDIGINGEN
Heemkring De Plate okt./nov./dec. 1988
- 2de OPEN MONUMENTENDAG - LOUISE-MARIE D'ORLEANS
Koninklijke Residentie 9 september 1990
- 3de OPEN MONUMENTENDAG - HAVENWERKEN
Bestuursgebouw-Vismijn 15 september 1991
- 4de OPEN MONUMENTENDAG - OPENBAAR ONDERWIJS
Koninklijk Atheneum 13 september 1992
- ZEESYMPHONIE - ZEEVISSERIJ
Feestpaleis 24 juli - 4 augustus 1993
- 5de OPEN MONUMENTENDAG - AL-LICHT - UITSTALLINGSWEDSTRIJDEN
Stadhuis 12 september 1994

Van elk van die tentoonstellingen zijn er nog altijd catalogi beschikbaar.

Een bezoek aan een medailletentoonstelling loont altijd wel de moeite. Men ontdekt er zaken waarvan men het bestaan niet eens vermoedde.

ONDERWERP VAN DE TENTOONSTELLING - "TRANSPORT"

THEMA : DE AUTO OP DE MEDAILLE

Rond de eeuwwisseling en ook nog later werden in Oostende, verscheidene feestelijkheden op touw gezet rond het thema de "AUTO" : "Courses Automobiles", "Fêtes Automobiles", "Semaine Automobiles" en "Exposition de Carrosserie".

Vanaf 1929 begon de vereniging "Automobile - Club d'Ostende et du Littoral" met jaarlijkse wedstrijden, beter gekend als "Rallye International Automobile".

De belangrijkste gebeurtenis speelde zich af tijdens de periode 1928 - 1937 ; toen werden de tegenwoordig meest begeerde medailles geslagen. Ze worden vrijwel uitsluitend gezocht door de autofanaten en zijn bij de numismaten erg in trek.

Deze artistiek hoogstaande medailles werden gemaakt en uitgereikt ter gelegenheid van de wedstrijden die werden gehouden in Oostende onder de benaming "Concours d'Elegance et de Confort Automobile". Ze werden vooral geslagen en gegraveerd door de gekende Georges DEVREESE uit Gent.

Sommige van deze medailles werden voorzien van twee vleugeltjes of twee openingen om ze vooraan in de auto te kunnen bevestigen.

Vanaf 1965 kregen we in Oostende weer een jaarlijkse Rally met internationaal karakter : de "12 uren van Oostende".

Ter gelegenheid van de 6de Open Monumentendag worden er 37 medailles rond het thema "Auto" uit eigen verzameling tentoongesteld.

Edwin LIETARD